

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Ptujski okrajni zastop.

Ko je prišel lansko leto okrajni zastop ptujski v nemške roke, smo že takrat povdarjali, s kakimi sredstvi je delala nemška stranka, da si pribori zmago. Sodnijsko je bilo dokazano, da se je ponaredil datum pod oblastilom južne železnice. Seveda, ker so to storili Nemci, ni se jim nič zgodilo. Vlada in njeni zastopniki nimajo oči za prestopke Nemcev. Tukaj navedemo dva slučaja, ki jasno pričata, kako je bilo mogoče, da je zmagala peščica Nemcev in njihovih podrepanikov.

C. kr. okrajno glavarstvo v Ptuj, katerega vodja je znani Underdrain, velik prijatelj peka Orniga, je sestavilo volilni imenik. Kako je bil ta volilni imenik sestavljen, pričata sledeča slučaja. Anton in Julijana Pihler v Spod. Velovleku sta skupno posestnika posestva v Spod. Velovleku. Čeravno je moralo okrajno glavarstvo to vedeti in sta bila oba doseđaj volilca, vendar je c. kr. okrajno glavarstvo vpisalo samo Antona Pihler v volilni imenik velikega posestva. To nepravilno vpisanje je povzročilo dve reklamaciji. Prvo od slovenske strani, da se vpiše tudi žena Julijana Pihler v volilni imenik, ker je sosesnica in drugo od nemške strani, da se črta Anton Pihler iz volilnega imenika, ker je nepravilno vpisan. In okrajno glavarstvo, ki je to nepravilnost povzročilo, je ugodilo zahtevi nemške stranke, odbilo pa je isto od slovenske strani. Oba zakonska kot skupna posestnika plačujeta skupaj 145 K 85 v zemljiškega davka in 4 K 20 v hišno razrednega davka. C. kr. okrajno glavarstvo pa je javilo, da plačuje Anton Pihler 93 K 69 v davka. To je popolnoma neresnično in žalostno znamenje, da se ta urad nič ne briga za zemljiško knjižne

vpiske in davčne predpise. Pri tem sta mogoča samo dva vzroka, da se je to storilo iz malomarnosti ali pa nalašč.

Jednak slučaj, ki kaže v isti luči uradovanje in delovanje c. kr. okrajnega glavarstva v Ptuj, je drugi: Tudi tukaj sta Mihael in Marija Mustafa skupna posestnika in vendar je bil samo Mihael Mustafa vpisan v volilni imenik. Reklamiralo se je od nemške stranke črtanje Mihaela Mustafa, slovenska stranka je zahtevala, da se pripiše v volilni imenik tudi njegova žena kot sosesnica. Slovenska zahteva se je odklonila, nemški se je ugodilo. V svojem odloku je navedlo c. kr. okrajno glavarstvo, da plača Mih. Mustafa samo 42.08 K davka, med tem ko je Mar. Mustafa samolastnica in plačuje 88.85 K davka. In vendar ni imel ne Mihael Mustafa ne njegova žena Marija v letih 1902, 1903 in 1904 kake posebne lastnine, za katero bi se bil posebej predpisal davek. Oba sta posestnika, torej plačujeta jednako veliko davkov. Torej so tudi v tem slučaju od c. kr. okrajnega glavarstva navedene številke neresnične.

Tako ravnanje c. kr. uradov ima pa jako slabe posledice! Kako naj prebivalstvo z zaupanjem gleda na take urade, ki vsled napačnega poročanja povzročujejo, da izgubijo volilci svojo volilno pravico. Vsled svoje nemške politike so že itak zgubili ti uradi vsako zaupanje pri slovenskem prebivalstvu, če pa se bodo dogajali taki slučaji, bomo pa drugače govorili.

Rusko-japonska vojska.

Japonci na Sahalinu.

Dne 7. t. m. zjutraj se je približalo japonsko brodovje ruskemu otoku Sahalinu ter

začelo obstreljavati obrežje blizu mesta Korzakovsk. Nato se je brodovje popoldne zopet približalo obrežju na drugi strani ter zopet začelo obstreljavati obrežje. Istočasno so pričeli Japonci izkrcavati čete s 15 ladij. Ko se je brodovje približalo mestu Korzakovsk, so mu obrežne baterije odgovarjale ter ga prisilile, da se je umaknilo. Poveljnik je pa uvidel, da se proti premoči ne more braniti, je dal povelje za umikanje, prej pa je zažgal vsa vladna poslopja in razstrelil topove, katere ni mogel seboj vzeti. Rusi imajo namreč na Sahalinu zelo majhno posadko in še ta obstoji večinoma iz samih kaznjencev. Ta mala četa seveda ni mogla uspešno braniti prodiranja Japoncev, ki so že sedaj posedli celi južni del otoka Sahalina, ki je približno tako velik, kakor avstrijska kronovina Galicija.

V Mandžuriji.

Na bojišču v Mandžuriji je še vedno pri starem. Japonska poročila pravijo, da so Japonci obkolili rusko armado in da je ruska zmaga na suhem izključena. Nasprotno seveda poročajo Rusi. Dopisnik „Novega Vremena“ Oljginski poroča iz Hunčulina: Te dni sem spremljal generala Lineviča pri obhodu naših postojank v središču. S tem sem izvršil svoj prvotni namen in si na svoje oči ogledal vse naše postojanke. Vtis, ki sem ga dobil potrjuje iz nova, da se naša armada ni še nikdar nahajala v tako izbornem položaju, kakor sedaj. Po 16 mesečnih bojih se je železni volji in vstrajnosti generala Lineviča posrečilo doseči, da ima sedaj armada dovolj topov in večšo artilerijo, telefone in brezžični brzojav, o čemer se je preje že toliko pisalo in govorilo. Hudo je misliti, da so nas napadali in blatili, ko nismo mogli izvojevati uspehov,

LISTEK.

Skleda štrukljev.

(Spomini na moje rokodelsko potovanje.)

Stevo Ermanov.

Mladost, vedno se te bom z veseljem spominjal. Trenotki iskrene, neskaljene sreče mi ostanejo v spominu skozi celo življenje. . . . Tak sem jaz in taki so tudi drugi, katerim je cvetela sreča že v prvi mladosti; vsak se še pozneje rad spominja svojih „slavnih“ činov izza teh let. Jaz sem bil gotovo pod srečno zvezdo rojen, kajti ni mi bilo treba leta in leta trgati blače po šolskih klopih in vzdihovati po zlati svobodi bodočih dni. Meni ni bilo treba beliti glave s Homerjem, Sokratom in Ciceronom i. dr., brez slovnice, matematike in druge šare sem z očitnim veseljem opazoval, kako se čimdalje bolj krči dolgi čas moje triletne sužnosti v okajenih prostorih Plazarjeve delavnice.

Kakor se razveseli tridesetletni sin, ko mu po dolgem moledovanju prepusti neizprosni oče posestvo, tako sem se veselil tudi jaz, ko se mi je naznanil čas skušnje. In kakor je ponosna brihtna devojka tedaj, kadar jej tovarišice lahko rečejo: nevesta, tako ponosen

sem bil jaz, ker sedaj ne bom več učencec, ampak pomočnik, ponosen pomočnik.

Tisti dan — na pustno nedeljo — sem zaukal, da je cela Dolenja vas vedela, da danes obhajam skušnjo.

Odslej sem vžival življenje svobodno in veselo. Imel sem dostop v častne, fantovske kroge na vasi. Ha, kaj mi pa hočete? Jaz sem pomočnik! Pri sosedih Burgezovi sem imel sedaj večjo veljavo. Ona mi je podajala sedaj iz bogate zbirke svojih izkušenj sama zlata zrna. Če sem prišel k svaku Stariču, natočil mi je sedaj iz onega malega sodca tam v kotu, v katerem je hranil le kot zdravilo za protin, pristni, domači tepkovec. Sploh sem užival simpatije dobrih vaščanov v polni meri.

Spomlad je prišla v deželo z vso svojo mamljivo lepoto in krasoto. Po naših gozdih je prepevalo nebroj drobnih ptic in po naših travnikih je na tisoče cvetic razširjalo svoj prijetni vonj. Črešnja na vrtu je pokazala že očitne znake, da jo bomo kmalu brali; sploh narava je bila, kamor si pogledal, v najlepši rasti in cvetju. Mene pa je gnalo ven v širni svet, domača vas mi je bila pretesna. Želja, videti svet in si nabrati izkušenj, se mi je vselila v srce in mi silila s silo na dan. Nisem si mogel kaj, da ne bi razodel to svojo skrivnost Burgezovi in jo vprašal za svet. Ona se je začudila, da mislim po svetu.

„Je-e-e! po svetu da boš šel? Je-e-e!

„Čez teden dni pojdem doli na Štajersko.“ (Po Gorenjskem pravijo krajem pod Ljubljano doli sploh Štajersko.)

„Na Štajersko? je-e! Tisto pa ne, Stevo, po svetu pa ne, le mene slušaj, jaz vem, kaj je svet; še lutersh boš postal, če greš od doma.“

„Kdaj se vam je pa tako zameril svet? Vi ste sploh vedno doma“, sem rekel jaz.

„A véasih ni bilo tako. Saj pravim, današnji svet nima na pravem koncu glave. Dandanes se že kar za kratek čas vozijo okoli. In pa kako je neumen sedaj mladi svet! Joj, ko smo bile me mlade, jaz, Hudinova Urša in Mica in tudi druge, me smo se vozile samo na božja pota, drugam nikoli. Samo enkrat je bilo, ko smo šle vse tri obiskati mojo sestro Ančko v Žuženberk. Tisti nerodni Nemčev Marko nas je peljal po nekem klancu gori za Mirno. Pa oh, saj pravim, mladi svet! Pijan je bil nemara in naju je preobrnil. Sam angelj varuh naju je varoval, da si nismo rebra polomile. Ker ni bilo več kot dve uri še do doma, sva rajši šle, kakor pa da bi se peljale pri tem nerodnežu. Vidiš, od tedaj pa ne grem nič več iz naše vasi in tudi tebi svetujem, da tu ostaneš.“

Meni pa take besede niso šle k srcu. Mislil sem le, kako lepo bo po cesti iti in zdaj pa zdaj iz sence opazovati, kako si drugi

ker smo bili slabi in nepripravljeni; sedaj pa, ko se lahko kosamo s sovražnikom tako v številu, kakor tudi v vojni tehniki, nas hočejo prisiliti, da bi sklenili mir. Naj bi ti zagovorniki mira prišli na bojišče in se osebno prepričali o položaju in o stanju naše armade.

Vladivostok.

Iz severne Koreje prodira proti Vladivostoku general Hasegava s 100.000 možmi. On ima nalogo pregnati Ruse iz severne Koreje in potem začeti oblegati Vladivostok. Od morske strani je že obstreljavalo japonsko brodogradilno vladivostoksko predtrdnjavo. Vsled tega je Vladivostok od morske strani že oblegan. Iz Tokija so poročali: Vkljub strogemu obleganju se je semtertja ruskim torpedovkam posrečilo pripluti do izliva reke Tumen, ki tvori severno mejo Koreje. Doslej se še japonskim vojnim ladjam ni posrečilo zastopiti pot tem torpedovkam. V severni Koreji se nabijajo precej znatni ruski vojni, ki se gotovo ne bodo brez boja umaknili preko reke Tumen. Po poročilih japonskih vohunov niso ruske križarke sposobne, da bi so uspešno upirale japonskemu brodogradilstvu.

Iz Petrograda se pa javlja: V ruskem generalnem štabu niso radi Vladivostoka prav nič vznemirjeni, naglašajo se namreč, da je Vladivostok veliko bolj utrjen in preskrbljen z vsem potrebnim, kakor Port Artur. Dvomi se, da bi bila armada generala Hasegave dovolj močna, da bi lahko z uspehom oblegala Vladivostok. In če bi bila tudi dovolj močna in bi jela takoj prodirati proti severu, bi mogla do Vladivostoka dospeti šele sredi avgusta. Pred septembrom bi se ne moglo pričeti redno obleganje. Sredi oktobra pa se že prične sibirski zima, ki onemogućuje vsako prodiranje.

Mirovna pogajanja.

Obe vladi sta že imenovali svoje pooblaščenice, ki se bodo pogajali zaradi miru. Rusko bosta zastopala minister Vite in poslanik v Vašingtonu baron Rosen, Japonsko pa minister baron Kamura in poslanik v Vašingtonu Kogora Takahira. Ti odposlanci odpotujejo te dni v Ameriko, kjer se bodo vršila pogajanja.

Dopisi.

Spodnja Kungota pri Mariboru.

(Zavarovanje zoper točo.) Ko prebiram zadnjo številko „Slov. Gospodarja“, vidim med različnimi novicami tudi dopise o toči iz raznih krajev. Tudi od našega kraja najdem poročilo, da smo tudi tukaj imeli dne 3. t. m. točo, ki

na solcu v potu in vročini služijo kruh. Povezal sem torej culo, urezal si krepko drenovo palico gori v Zabrežju in se poslovil od znancev. Nekega jutra pa sem se natihoma odpravil po svetu — — —

Bil je krasen dan. Solnce je sijalo, to toplo, zlato solnce, ki daje rast cveticam in nas razveseljuje s prijetno gorkoto. Zlatokluni kos je tam v zelenem gaju drobil pesmico v čast mogočnemu Stvarniku, ki je pripravil tako lepo zemljo nevrednim ljudem. Pomagal mu je drobni skrjanček tam nekje na senožeti. Vsedel sem se v senco na mehki mah in sem poslušal to prijazno melodijo. Zdelo se mi je, da pojeta tisto mojo pesem, ki sem jo včasih prepeval: „Mlad študent popotvat gre“ itd. Utrgal sem v zelenem grmu pero in zaživžgal sem še jaz veselo, poskočno —. He, tu sem bil proste narave svobodni sin; kako veselega sem se čutil!

Tako sem hodil nekaj dni sredi cvetja in pevcev.

Nekega dne sem prišel pred lepo, veliko vas. Nad vasjo se je razprostiral lep bukov gozd, doli pod vasjo so bili veliki travniki, na katerih so že tu in tam skrbni kmetovalci sušili seno. Stopil sem s ceste pod košato bukev in sem stegnil v senco kosti svojega rojstva. Krasen razgled se mi je nudil. Po dolini se je vila liki srebrni pas, mogočna Sava. Sava

nam je napravila precejšnjo škodo. Ali sedaj me bo kdo vprašal, zakaj pa niste streljali? Tudi to smo, pri vseh naših streljiščih, pa vendar je šla toča debela kot kurja jajca. Kakor se sliši iz drugih krajev, bila je toča še hujša nego pri nas. Sedaj se pa vprašamo, ali še naj nadalje mirno gledamo najhujšo nesrečo našega ljudstva, kako bo neusmiljeno klestila po naših pridelkih. Bodemo li se še nadalje tolažili, da streljanje pomaga. Ali še nadalje po nepotrebnem trosili denar za smodnik in druge priprave. Kaj nam pomaga streljanje, če nam pa toča pobije ter uniči naše pridelke ne samo za eno ampak za več let. Da je streljanje zoper točo le v zabavo nekaterim meščanom, je res, da pa stane denar, je tudi res, da pa ne pomaga nič, to smo videli po raznih krajih že lansko leto.

Tudi naši spodnještajerski slovenski poslanci so to stvar v prvi vrsti opazili. Zato pa je v imenu njih stavljal predlog g. poslanec Robič v štajerskem deželnem zboru, naj dežela sama ustanovi posebno zavarovalnico zoper točo. Omenil je, da je že deželni odbor mislil to storiti že leta 1880, pa se še do danes ni zgodilo nič. Opomnil je g. poslanec Robič, da imamo že takšne zavarovalnice, katere pa so v rokah bogatih gospodov, ki ves dobiček pri tem vtaknejo v svoj žep. Če bi pa imela dežela sama takšno zavarovalnico, lahko bi ves dobiček razdelila med deželne stroške ter stem olajšala breme našim davkoplačevalcem. Proti temu predlogu je tudi glasoval g. Štigger, kateri je dobil lansko leto tukaj večino glasov.

Ker pa je letos zopet toča pobila po mnogih krajih, dasiravno se je streljalo, prosim poslanca g. Robiča v imenu ubogega našega slovenskega ljudstva, da takoj pri prvem vasedanju deželnega zbora vnovič stavi ta predlog glede zavarovalnice toče. Upamo tudi, da g. Štigger letos glasuje za ta predlog, saj je on kmečki poslanec, ker je izvoljen večinoma s kmečkimi glasovi.

Iskreno želimo, da bi tudi za ta predlog glasovali ne samo spodnještajerski slovenski poslanci, ampak tudi zgornještajerski kmečki nemški poslanci. Tudi spodnještajerski nemški meščanski poslanci smejo glasovati za ta predlog, saj imajo tudi meščani mnoga posestva. Saj se pri vsaki priliki hvalijo kot velike prijatelje slovenskega kmeta.

Sv. Ana v Slovenskih goricah.

(Influenca.) Gospod urednik! Gotovo vam je še v spominu, da je letos razsajala po naših krajih bolezen „influenca“. Saj ni bilo skoraj hiše, kjer se ne bi oglasila. No, ni čuda potem, če se je vtihotapila tudi v naše — bralno društvo. Pa, ko bi hotela sedaj vsaj

— edini znanec moj med tujim svetom. Na vsako stran pa so jo obdajale prijazne vinske gorice in zeleni gozdi. Nehote sem vskliknil zavzet: „Slovenski svet, ti si krasan“. A z žalostjo sem opazoval, kako je ta lepi svet podlaga tujčevi peti.

Ko tu v senici modrujem, prideta gori po cesti dve čudni postavi. Cula, ki sta jo imela oba, je pričala, da sta tudi popotna rokodelca kakor jaz. Vsedla sta se poleg mene v senco in kmalu smo bili v prijateljskem razgovoru. „He, vidiš Miha, sedaj bomo pa trije; še bomo kakšno pametno ukrenili, je-li. Zato pa predlagam, da gremo sedaj v vas, da dobimo kaj jesti, strašno sem že lačen.“

Ta predlog debelega Matevža je bil soglasno sprejet, dasi se je Mihi čudno zdelo, da je Matevž že zopet lačen, ker še eno uro ni bilo od tega, ko se je do sitega najedel.

Šli smo. Sedaj sem si mogel ti čudni postavi natančno ogledati. Bila sta res svetovni znamenitosti, s katerima bi se lahko ponašal glasoviti cirkus Barnum in Baylai v Ameriki. Miha je bil dolg in tenek kakor hmeljeva preklja; okrog tankih nog pa so mu plule široke hlače, prav kakor prazna vreča, če jo stepaš. Uvidel sem pa koj, da je jako prebrisan; tudi se mi je zdelo, da svojega zvestega druga Matevža nič kaj ne ljubi. Sicer pa ni čudno, če sta se včasih po strani po-

oditi. Gospodje zdravniki, kateri bi lahko pomagali, kje ste? Ali ne vidite bolezni? Zakaj pustite bralno društvo v tako žalostnem položaju, da hira in peša od dne do dne bolj? Zbudite se — „vrli narodnjaki“ — ter pogledajte, da vozite v stran, pazite, da ne pade, ali bolje rečeno — propade, saj ni več daleč do tistega koraka! Glejte, da ne dočakate kaj takega ali enakega! Napivati domovini nič ne koristi. Le delo rodi mojstre, dejanje značaje! Torej — —?

Vsak trezno misleč človek pač lahko izprevidi, kako velikega pomena je vsako bralno društvo za narodni obstoj. Na delo tedaj, za Boga in domovino! Smatrajte si za svojo sveto dolžnost, stati zvesto na straži ter se bojevati in delovati za svetinje naše, sveto katoliško vero, mili materni jezik, krasno našo slovensko domovino. Želimo, da najde naš klic odmeva! Ne posnemajte več kralja Matjaža.

Za naroda slavo, korist in prosveto,
Delujmo vsi skupaj z ljubeznijo vneto!

Iz Slovenjgradca. (Volitev v okrajni šolski svet.) Pri plenarni seji okrajnega zastopa dne 13. t. m. vršila se je volitev pet članov v okrajni šolski svet slovenjgraški in bili so izvoljeni sledeči gospodje: Ivan Rogina, okrajni načelnik, veleposestnik in župan v Podgorju, Ivan Barth, grajščak v Lindenhofu, Avgust Günther, svečar v Slovenjgradu, Josip Rotovnik, veleposestnik v Legnu, Ferdo Kac, posestnik v Šmartnem. Zastopniki slovenjgraškega mesta in veleindustrije so sicer proti izvolitvi v tej seji protestirali in sejno dvorano zapustili, ker smatrajo navzočnost 16 članov za sklepčnost nezadostno.

Okrajni zastop šteje namreč glasom zakona 32 članov, ker pa je 32. član koncem lanskega leta umrl, ne da bi se bila zvršila do sedaj nadomestna volitev, ima zastop danes le 31 članov, tvori toraj 16 članov absolutno večino, kar je pri plenarni seji gosp. okrajni načelnik poudarjal in gospod vladni zastopnik, c. kr. okrajni glavar Anton Čapek, tudi odobrila.

Zastopniki kmečkih občin in veleposestva kazali so se tudi pri tej priložnosti za narodno stvar vneti, ostali so trdni kakor skala, za kar jim gre naše priznanje.

Oplotnica. (Občinske volitve.)

V Oplotnici bodo nove občinske volitve dne 31. julija, na dan, ko ima več volilcev v Slavkovi in Brezji slavnost sv. birme v Zrečah. Popoldne je napovedan prihod prevzvišenega knezoškofa v Čadram in se spodobi visokemu gostu nasproti iti in vse lepo za sprejem pripraviti. Vendar naši slaboverni Nemci v svoji

gledala, kajti po naravnih postavah ta dva nista mogla biti prijatelja. Dočim je bil Miha dolg, je bil Matevž majhen in okrogel, v obliki soda. V svoj obširni trebuh bi brez vsake sitnosti lahko spravil dve vedri vsakoršne tekočine, pa bi bilo še vedno toliko prostora, da bi se mogel njegov tolsti želodec svobodno gibati. Na hrbtu je imel privezано culo, iz katere so radovedno gledali v pisani svet dve krtači in par čevljev. Na debeli glavi pa je nosil potlačeno kapo, o kateri bi najboljši strokovnjak ne mogel za gotovo trditi, je li domačega dela, ali morda vojaška.

„Ti, veš kaj“, reče čez nekaj časa Miha meni na uho, „tega moža se morava iznebiti na kakoršenkoli način. Pogledaj, vedno bi rad jedel, a nič plačal, misli celo, da bom jaz za njega beračil.“

Med tem smo šli v vas. Nebo se je pooblačilo in bati se je bilo plohe. Vaščani, ki so se spravljal h kosilu, so hiteli na travnikih grabiti seno v kupe, doma ostale so le stare ženice in otroci, da vartujejo dom. Matevž je brzo hitel v prvo hišo prositi za kosilo in gotovo mu je usmiljena gospodinja uslišala prošnjo, ker ga ni bilo toliko časa nazaj.

(Dalje sledi.)